Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2016-09-07

LS 2016-0771

Landstingsstyrelsen

Yttrande över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040

Föredragande landstingsråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att yttra sig över Stockholms stads förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Stockholms stad över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att till Stockholms stad yttra sig över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040. Landstinget ser positivt på strategin och efterfrågar mer samverkan i frågan.

Landstinget ser positivt på Stockholms stads förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040. Med strategin visar Stockholms stad fortsatt engagemang när det gäller att energieffektivisera och minska sin direkta klimatpåverkan, vilket är ett viktigt bidrag för att kunna nå regionens samlade energi- och klimatmål i RUFS 2010.

Landstinget ser gärna ytterligare analyser kring regionala och globala effekter på klimatet och ger förslag på områden för fortsatt samverkan mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad.

I Budget 2014 (LS 1309-1166) beslutade landstingsfullmäktige att en regional klimatfärdplan skulle tas fram. Klimatfärdplanen tas nu fram

parallellt med landstingets nya regionala utvecklingsplan. Landstinget ser fortsatta behov av fördjupad samverkan med Stockholms stad i dessa frågor.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 29 augusti 2016
Förslag till yttrande
Sammanfattning av Stockholms stads förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040

Torbjörn Rosdahl

Gustav Hemming

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-08-29

LS 2016-0771

Handläggare:
Clara Wahren

Landstingsstyrelsen

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -08- 30
Dnr LS 2016-0771
Rotel IK

Yttrande över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040

Ärendebeskrivning

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att yttra sig över Stockholms stads förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 29 augusti 2016
Förslag till yttrande
Sammanfattning av Stockholms stads förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Stockholms stad över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att till Stockholms stad yttra sig över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040. Förvaltingen ser positivt på strategin och efterfrågar mer samverkan i frågan.

Bakgrund
Stockholms stads kommunfullmäktige har fattat beslut om att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2040. För att nå det målet har ett förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 tagits fram. Strategin är på remiss till bland andra Stockholms läns landsting.

Strategin fokuserar på hållbar energianvändning, transporter och resurseffektiva kretslopp. Kompensation för kvarvarande utsläpp ska utredas. I strategin finns målsättningen för den egna organisationen att vara fossilbränslefri år 2030. I strategin finns även beskrivet hur den ska genomföras och följas upp.

Strategin betonar samarbete med andra aktörer i Stockholm, där Stockholms läns landsting är en, för att nå målet att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2040.

Överväganden
Förvaltningen ser positivt på Stockholms stads förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040. Med strategin visar Stockholms stad fortsatt engagemang när det gäller att energieffektivisera och minska sin direkta klimatpåverkan, vilket är ett viktigt bidrag för att kunna nå regionens samlade energi- och klimatmål i RUFS 2010.

Förvaltningen ser gärna ytterligare analyser kring regionala och globala effekter på klimatet och ger förslag på områden för fortsatt samverkan mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad.

I Budget 2014 (LS 1309-1166) beslutade landstingsfullmäktige att en regional klimatfärdplan skulle tas fram. Klimatfärdplanen tas nu fram parallellt med landstingets nya regionala utvecklingsplan Landstinget ser fortsatta behov av fördjupad samverkan med Stockholms stad i dessa frågor.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Anne Rundquist
Tillförordnad landstingsdirektör

Ann Eberhardsson
Biträdande förvaltningsdirektör

Landstingsstyrelsen

YTTRANDE
2016-09-20

LS 2016-0771

Stockholms stad
KS 134-175/2015

Yttrande över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att yttra sig över förslag till Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040.

Stockholms läns landsting ställer sig positivt till strategin och önskar framföra följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

Stockholms läns landsting ställer sig positivt till strategin. Det är värdefullt att Stockholms stad har tagit fram en strategi för hur de direkta klimatpåverkande utsläppen kan minskas till nära noll år 2040. De slutsatser och förslag på insatser och utredningar som ges är relevanta och ligger i linje med Stockholms läns landstings syn på vad som behöver åstadkommas för att uppnå ett fossilfritt Stockholm till 2040.

Det är positivt att strategin förtydligar att lösningarna inte endast ligger i en utveckling på fordons- och drivmedelssidan, utan att en stor del också handlar om stads- och trafikplanering samt ekonomiska styrmedel.

Med Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 visar Stockholm stad fortsatt engagemang när det gäller att energieffektivisera och minska sin direkta klimatpåverkan. Det är ett viktigt bidrag för att nå regionens samlade energi- och klimatmål som finns i Stockholms läns landstings regionala utvecklingsplan (RUFS 2010).

Kommentarer – regionala effekter

Det är viktigt att Stockholms stad i sitt klimatarbete inte bortser från de eventuella negativa regionala effekter på klimatet som kan uppstå genom åtgärder och investeringar som genomförs i Stockholm. Till exempel kan verksamheter och företag komma att trängas längre ut i regionen och föranleda omfattande transporter in till Stockholm som är en stor service-

och varumottagare. En viktig regional fråga är hur Louddens oljeterminal kan ersättas utan större negativa regionala effekter.

Strategin för fossilbränslefritt Stockholm 2040 bör förtydliga ytterligare hur den fysiska planeringen bidrar till minskad klimatpåverkan. Att skapa ett transportsnålt samhälle är centralt i klimatarbetet och det kräver att utvecklingen av ny bebyggelse fortsätter att vara nära kollektivtrafiken och storskaliga försörjningssystem för att minska energi- och resursförbrukningen. Kollektivtrafikresande, gång-, cykel- samt icke-resandet bör bli normgivande för samhällsplaneringen, vilket gagnas genom regional koordinering. Stockholms läns landstings regionala utvecklingsplan ger tydliga vägledningar hur detta kan uppnås.

Kommentarer – globala effekter
Det som i strategin föreslås utredas ytterligare, är stadens globala energi- och klimatfotavtryck. Det behöver införas i det fortsatta arbetet, bland annat för att stödja det nationella generationsmålet och bidra till FN:s globala hållbarhetsmål. Ett första steg mot att beakta globala effekter har gjorts i strategins kalkyler genom att ta hänsyn till olika bränslens livscykelanalys (utsläppen från tillverkning och distribution finns då med i utsläppsberäkningarna). Detta är ett viktigt första steg mot en helhetsbetraktelse av stadens samlade klimatpåverkan.

Områden för fortsatt samverkan
I Budget 2014 (LS 1309-1166) beslutade landstingsfullmäktige att en regional klimatfärdplan skulle tas fram, vilket kräver samverkan med Stockholms stad. Ett fördjupat samarbete med Stockholms stad i dessa frågor är angeläget.

Fortsatt avstämningsbehov för att uppnå såväl stadens som regionens samlade energi- och utsläppsmål finns till exempel inom följande områden:

- Samarbete för att skapa ett fossilfritt transportsystem
- Prioritering av busstrafiken i stadsrummet
- Planering för framtidsscenarier gällande Bromma flygplats
- Biogas- och biobränslefrågor (substrat-, anläggnings- och distributionsfrågor har tydlig regional karaktär och bör lösas tillsammans för att skapa de mest effektiva lösningar)
- Utfasning av fossila bränslen inom fjärrvärmesektorn
- Regionens kolsänkor och olika ekosystemtjänster
- Samverkan i frågor rörande upphandling och miljöpåverkan från konsumtion

Sammanfattning

Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2040. Kommunfullmäktige har fastställt ett etappmål om att utsläppen av växthusgaser ska vara högst 2,3 ton CO_2e (koldioxidekvivalenter) per invånare år 2020. Sedan 1990 har utsläppen av växthusgaser minskat med nästan en tredjedel. Målet om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 innebär att det framgångsrika arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser ska fortsätta och påskyndas. Det finns stora osäkerheter i bedömningen av utvecklingen fram till 2040. Fossilbränslefrihet bygger på smarta tekniska lösningar och minskad efterfrågan på energi. Det går att nå målet med teknik som redan är känd idag. Det kommer att krävas kontinuerliga strategiska beslut för att så tidigt som möjligt skapa gynnsamma förutsättningar för att nå målet i tid.

Ett klimatsmart Stockholm innebär att klimatmålet inarbetas inom alla stadens verksamheter samt att några av stadens nämnder och bolagsstyrelser ges ett tydligt genomförandeansvar och därmed håller ihop och driver på arbetet inom det aktuella området. Fossilbränslefrihet förutsätter också ett nära samarbete med invånare, näringsliv och andra offentliga verksamheter i en tid som präglas av kraftig befolkningsökning. Den regionala utvecklingen har stor påverkan på stadens möjligheter till att nå målet, framförallt gällande kollektivtrafikutbud och fysisk planering.

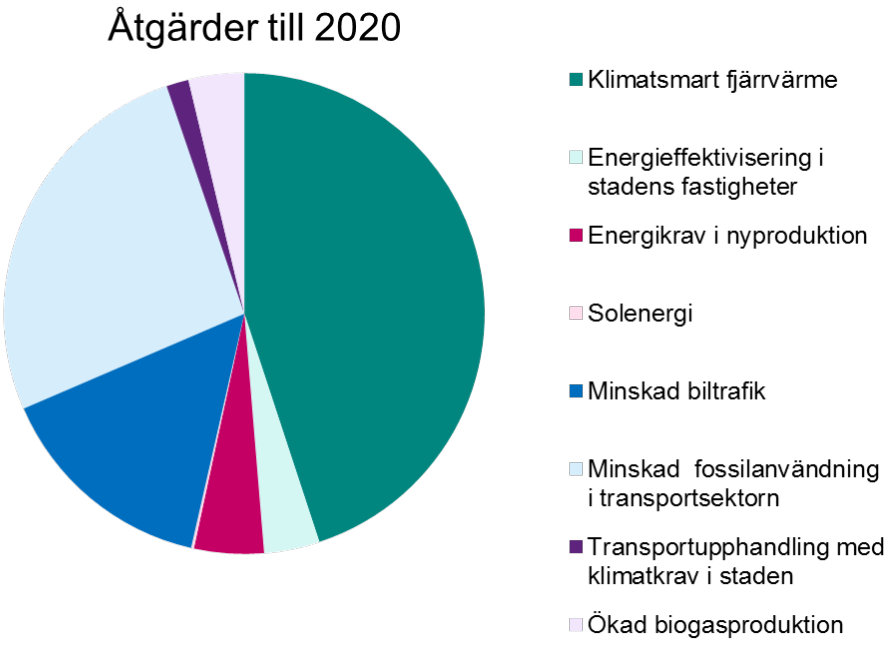
Strategin utgör stadens riktlinjer för hur stadens verksamheter ska arbeta på kort och längre sikt för att nå fossilbränslefrihet och identifierar de viktigaste utmaningarna för staden där beslutsunderlag behöver tas fram. Stockholms stad som organsation står för cirka 10 procent av växthusgasutsläppen och bör gå före i arbetet genom att vara fossilbränslefritt 2030.

En betydande del av de insatser som måste vidtas till 2040 ligger delvis utanför stadens rådighet. Den långsiktiga strategin inbegriper därmed ett antal utredningsuppdrag i syfte att ändra långsiktiga spelregler i svensk och europeisk lagstiftning.

Den nuvarande fossilbränsleanvändningen utgör cirka 30 procent av den totala energianvändningen. En minskning av fossilbränsleanvändningen från 30 till 4 procent av den totala energianvändningen motsvarar en minskning av växthusgasutsläppen från ca 2,8 ton CO_2e (år 2012) till 0,4 ton CO_2e per invånare i Stockholm år 2040.

Målet om fossilbränslefrihet innebär störst utmaningar inom transportsektorn och där är behovet av insatser i närtid som mest omfattande. De kvarvarande fossilbränsleandelarna 2040 bedöms finnas inom flyg och sjöfart. Staden har begränsad rådighet inom dessa sektorer då dessa regleras inom internationella avtal och regelverk. För att komma ner närmare noll kan staden utveckla användningen av kolsänkor för att binda kol i atmosfären och på så sätt ytterligare minska klimatpåverkan.

På kortare sikt, till 2020, konkretiseras i strategin de klimatrelaterade målen inom stadens miljöprogram 2016-2019 genom att uppskatta reduktionspotential inom respektive insats. Till 2020 redovisas insatser som motsvarar en reduktion om 534 000 ton CO_2e. De insatser som läggs fram är de som bedöms ge störst reduktion och där stadens nämnder och bolag har störst rådighet och där konsekvenserna i övrigt bedöms som acceptabla.

Stadens insatser för fossilbränslefrihet 2040

Följande insatser ska sammanfattningsvis genomföras för att nå fossilbränslefrihet. Ansvar inom stadens organisation fördelas och preciseras i strategin. Strategin utgör en miniminivå för att kunna nå det långsiktiga målet. Ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040 innebär en strukturomvandling och det är väsentligt att Stockholms stad kontinuerligt prövar möjligheten till en snabbare takt och mer omfattande insatser i klimatarbetet.

Hållbar energianvändning

- Staden säkerställer att Fortum Värme genomför sitt beslut att avveckla kolanvändningen. Stadens ambition är att kolanvändningen ska vara avvecklad till år 2020. En plan för avveckling av KVV6 ska redovisas senast 2017.
    - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen

- Staden samverkar med berörda aktörer för att användningen av fossila oljor för spetslast hos energibolag, sjukhus m.m. ersätts av förnybara bränslen och avrapporterar utvecklingen 2018.
    - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen

- Staden bistår Fortum Värme i dess arbete med att med att öka anslutningarna till öppen fjärrvärme och utreder möjligheterna till ytterligare anslutningar. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
    - Genomförandeansvar: Exploateringsnämnden tillsammans med koncernstyrelsen och Fortum Värme

- Staden utreder möjligheterna att öka mängden förnybar el som produceras i staden. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
    - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen och Fortum Värme och miljö- och hälsoskyddsnämnden

- Staden verkar för att styrmedel, lagstiftning och regelverk stödjer en fossilbränslefri energianvändning.
    - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen

Etappmålet om högst 2,3 ton till 2020 motsvarar ett reduktionsbehov om 285 000 ton för energianvändningen inom bebyggelsen och ska uppnås genom följande åtgärder och ska årligen följas upp inom ramen för miljöprogrammet:

- Staden ska vidta åtgärder för att säkerställa klimatsmart fjärrvärme som sammantaget reducerar utsläppen med minst 240 000 ton CO_2e till 2020.
    - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen och Fortum Värme

- Staden ska vidta åtgärder för energieffektivisering med tio procent jämfört med referensåret 2015 inom stadens verksamheter som sammantaget reducerar utsläppen med minst 20 000 ton CO_2e till 2020.

    - Genomförandeansvar: Samtliga av stadens nämnder och bolagsstyrelser men i synnerhet Fastighetsnämnden och bolagsstyrelserna för Svenska bostäder, Stockholmshem, Familjebostäder, Micasa och SISAB

- Staden ska vidta åtgärder för att ställa krav på att energianvändningen i nyproducerade byggnader på av staden anvisad mark ska vara högst 55 kWh/m2 Atemp med sikte mot 45 kWh/m2 Atemp som sammantaget reducerar utsläppen med minst 25 000 ton CO_2e.
    - Genomförandeansvar: Exploateringsnämnden

- Staden ska vidta åtgärder för att uppnå en egen energiproduktion baserad på solenergi motsvarande 10 procent av elanvändningen som sammantaget reducerar utsläppen med minst 1 000 ton CO_2e.
    - Genomförandeansvar: Fastighetsnämnden och bolagsstyrelserna för Svenska bostäder, Stockholmshem, Familjebostäder, Micasa och SISAB.

Miljöeffektiva transporter

- Staden ska ta fram en handlingsplan för fossilbränslefrihet inom vägtransportsektorn och utreda möjligheterna till att utfärda ett förbud mot fossilbränsleförsäljning till år 2040 med delmål till 2030. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
    - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden.

- Staden verkar för att styrmedel, lagstiftning och regelverk stödjer en fossilbränslefri transportsektor.
    - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen

- Staden utreder åtgärder för fossilbränslefri sjöfart. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017
    - Genomförandeansvar: Styrelsen för Stockholms Hamnar

- Staden tar fram en handlingsplan för användande av fossilbränslefria arbetsmaskiner. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
    - Genomförandeansvar: Exploateringsnämnden, trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden.

- Staden verkar för att miljözoner införs i kommunen som innebär att fordon med fossila bränslen ej tillåts från senast år 2040.
    - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen.

Etappmålet om högst 2,3 ton till 2020 motsvarar ett reduktionsbehov om 228 000 ton inom transportsektorn och ska uppnås genom följande åtgärder:

- Staden ska vidta åtgärder för att minska biltrafiken som sammantaget motsvarar en reduktion av utsläppen med minst 80 000 ton CO_2e
    - Genomförandeansvar: Trafiknämnden

    - Staden ska vidta åtgärder för att minska den fossila energianvändningen i transportsektorn som motsvarar en reduktion om minst 140 000 ton CO_2eGenomförandeansvar: Miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden tillsammans med kommunstyrelsen

- Staden ska vidta åtgärder för klimateffektiva transporter i stadens organisation som sammantaget motsvarar en reduktion om minst 8 000 ton CO_2e
    - Genomförandeansvar: Servicenämnden

Resurseffektiva kretslopp

- Staden ska utreda möjligheterna till att minska plasten i avfallet som går till förbränning. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
    - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen tillsammans med Stockholm Vatten Avfall och Fortum Värme
- Staden ska ta fram en utredning för att säkerställa en ökad produktion av biogas för att möta behovet av att ersätta fos-

silt naturgas. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.

- Genomförandeansvar: Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med koncernstyrelsen

---

Etappmålet om högst 2,3 ton till 2020 kräver en reduktion om minst 20 000 ton CO_2e som ska uppnås genom följande åtgärd och ska årligen följas upp inom ramen för miljöprogrammet:

- Staden ska vidta åtgärder för ökad biogasproduktion som sammantaget motsvarar en reduktion 20 000 ton
  - Genomförandeansvar: Styrelsen för Stockholm Vatten AB

Kompensation

- Staden ska utreda möjligheterna till att skapa kolsänkor i staden för att kompensera eventuellt kvarvarande rester av fossila bränslen. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen och Fortum Värme.

Fossilbränslefri organisation 2030

- Staden tar fram en handlingsplan för att staden som organisation ska vara fossilbränslefri 2030. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden